

ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІМЕНІ І. Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ

Науково-дослідну установу було утворено рішенням Президії Академії наук України у грудні 1991 року. Перед Інститутом було поставлено завдання поглибленої і всебічної розробки проблем, що набули особливого значення з проголошенням незалежності України та були пов'язані з потребами і процесами становлення, розвитку та функціонування української державності й громадянського суспільства. Це історія і сучасна динаміка політичних інститутів й процесів, взаємовпливи політики, політичної культури, етнонаціональних, міжрелігійних та міжконфесійних, регіональних взаємин і факторів суспільного життя, вироблення нових парадигм етнонаціонального розвитку, запобігання конфліктності в етнонаціональній сфері, моделювання оптимальних варіантів етнополітики, розроблення технологій управління в системі політичних і міжетнічних відносин, експертиза законопроектів, державних і недержавних програм у різних галузях суспільного життя, теоретико-методологічні аспекти політичних і етнополітичних досліджень та упровадження їх результатів.

До 1997 року наукова установа мала назву Інститут національних відносин і політології НАН України. Від початку утворення Інституту до жовтня 2005 року його директором був академік НАН України, віце-президент НАН України Іван Курас (1939-2005). Після смерті академіка постановою Президії НАН України Інституту присвоєно його ім'я. З 2005 року директором Інституту є доктор політичних наук, академік НАН України (з 2009 р.) Юрій Левенець. У складі Інституту працюють наступні відділи: теоретичних та прикладних проблем політології, етнополітології, національних меншин, соціально-політичної історії, теорії та історії політичної науки, а також створені при цих відділах дослідні центри: політичних технологій, історичної політології, проблем церкви і етноконфесійних досліджень.

Науковці Інституту досягли вагомих успіхів у теоретико-методологічному обґрунтуванні нового напрямку соціогуманітарних наук – етнополітології, розробці об'єктно-предметної специфіки політичної науки та вдосконаленні її понятійно-категоріального апарату, осмисленні діалектики взаємодії етнічних і політичних, етнічних і регіональних факторів. Досліджувались етнонаціональна специфіка, характер та особливості політичного процесу і політичної культури в минулому і сьогоденні України, релігійна ситуація і взаємини різних конфесій. Вагомим є внесок Інституту в розвиток наукової юдаїки в Україні.

Інститут виступає ініціатором і координатором різних науково-дослідних проектів. Успішно, зокрема, у 1999-2002 роках було здійснено проект «Політична історія України. XX століття», участь в якому брали відомі фахівці з науково-дослідних та навчальних закладів Києва та інших міст України. Підсумком багаторічної роботи стало шеститомне видання, що вийшло у 2002-2003 роках у київському видавництві «Генеза», а також одностомне видання «Україна: політична історія. XX – початок XXI століття», видане Парламентським видавництвом у 2008 році.

Реалізація науково-дослідних проектів Інституту в співпраці з групами вчених ряду університетів дозволила з'ясувати специфічні риси та особливості етнополітики в окремих регіонах України (Закарпаття, Прикарпаття, Волинь, Крим), визначити її пріоритетні завдання та перспективні напрями. У 2005 році було успішно завершено дослідницький проект «Регіональні версії української національної ідеї: спільне і відмінне». Науковці Інституту підтримують наукові зв'язки з дослідницькими і навчальними закладами Великої Британії, Ізраїлю, Італії, Канади, Німеччини, Польщі, Росії, США, Франції, здійснюють спільні міжнародні дослідні проекти з ученими цих країн. Інститут розвиває співпрацю з державними органами та громадськими організаціями, веде активний діалог з представниками різних

політичних партій, рухів, релігійних конфесій щодо оптимальних шляхів розвитку України, функціонування її політичних інститутів тощо.

Підготовка кадрів в Інституті здійснюється через аспірантуру й докторантуру. Спеціалізована вчена рада приймає до захисту кандидатські й докторські дисертації. При Інституті засновано інноваційний навчальний заклад – Інститут політичних наук, який у 2003 році розпочав роботу з підготовки фахівців-магістрів за відповідними спеціальностями на базі повної вищої освіти. Наукова бібліотека Інституту налічує близько 100 тис. примірників різних видань. Інститут регулярно видає «Наукові записки», а також є співзасновником багатьох періодичних видань, серед яких «Український історичний журнал», журнал «Людина і політика», журнал «Діалог. Історія, політика, економіка» та ін. Опис опублікованих монографій, збірників документів, брошур, статей, тез наукових доповідей містить видана у 2002 році «Бібліографія праць співробітників інституту 1991-2001 років». Відповідна інформація представлена й оновлюється на сайті в мережі Інтернет за адресою <http://www.ipiend.gov.ua/>.